

לעילוי נשמת
שמואל בן ניסים
רשף בן יאיר
ר' יהודה ב"ר משה
ר' אברהם ב"ר פרץ הלוי
לרפואת
דניאל בן עדינה

שבת הראי"ה

פנינים מתורתנו של הצדיק והחסיד, מראי דארעא דישראל, שר התורה ורועה ישראל
רבי אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

פרשת

מטות

גליון מספר 32

יוצא לאור על ידי ארגון 'אור האורות' להפצת תורת הגה"צ הראי"ה קוק זצ"ל. תרומות, שאלות ותגובות ניתן לשלוח לכתובת: רח' אנה פראנק 18 בת-ים דירה 10, או בדוא"ל: reiyaa@gmail.com • תרומות ניתן להפקיד בבנק הדואר חשבון מס' 2077885 • ליצירת קשר עם הארגון ניתן להתקשר: 0507-583810 •

אורות הפרשה

אִישׁ בִּי יִדָּר נָדָר לְד' אוֹ הַשְּׁבַע שְׁבַעַה לְאָסֵר לְאָסֵר עַל
נַפְשׁוֹ לֹא יִחַל דְּבָרוֹ כִּכְלֵי הַיָּצֵא מִפִּי יַעֲשֶׂה

חידוש נפלא מביא לנו הרצ"ה בשם אביו מרן הראי"ה:

"בהא דאמרינן [בנדרים דף ח.]. "האומר אשכים ואשנה פרק זה, אשנה מסכת זו – נדר גדול נדר לא-להי ישראל, והוא מושבע ועומד מהר סיני הוא", ואין שבעה זו של התחייבותו עכשיו חלה על השבעה הקודמת מהר סיני. בא הגאון ר' משה שמואל גלאזנר זצ"ל ושאל את כגקאאמו"ר זצ"ל (מרן הראי"ה) מדוע לא תחול התחייבותו זו של עכשיו, המפורטת על אותו פרק ואותה מסכת, מפני ההתחייבות הקודמת של כלל לימוד התורה, והרי בהתחייבותו הכללית בשבעה הר סיני נתחייב על כלל לימוד התורה, ועל מה שנשאר לא מפורט בהתחייבותו הכללית הקודמת מיוחדת, וזו מה ששאר לא מפורט בהתחייבותו הכללית הקודמת צריכה שפיר לחול זו התחייבותו המפורטת עכשיו של נדר ושבעה באותו פרק ובאותה מסכת. ואמר לו כגקאאמו"ר הרב זצ"ל שהרי הודיענו חז"ל [ע"ו יט.]. שאין אדם לומד תורה אלא ממקום שליבו חפץ, ולפיכך ההתחייבות מהר סיני ללימוד תורה מתקיימת דווקא במקום זה של חפץ ליבו, ואותה המציאות והשבעה של לימוד תורה שמהר סיני היא שייכת בחלוותה על פרק זה ומסכת זו שהוא חפץ עכשיו, ויש לה לעכב את חלות התחייבותו החדשה המפורטת של עכשיו, שאין בכלל אלא מה שבפרט.

ואח"כ מצאתי קושיא זו ותירוץ זה ממש בספר גליוני הש"ס של הגאון ר' יוסף ענגיל זצ"ל במסכת ברכות יד "בשם גאון וקדוש אחד ז"ל" [הערות הרצ"ה על ספרו של אביו 'מצוות ראי'ה' על שו"ע, עמ' ריא].

וְלֹא תִסַּב נַחֲלָה מִמֶּטְהָ לְמִטְהָ אַחַר כִּי אִישׁ בְּנַחֲלָתוֹ
יִדְבְּקוּ מִטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

ארץ ישראל היא מתאימה לכנסת ישראל בכללותה, לדורותיה, לעד ולעולמי עולמים, ועם זה, היא מתאימה גם כן לחייהם של כל הפרטים, של כל יחיד ויחיד מישראל, לפי ערכו, לפי מדתו ומהותו בעצמיותו. וההתאמה היא כל כך מדויקת, עד שאפילו המידה והשיעור של א"י, בין בכללותה ובין ביחס להמגיע ממנה לכל אחד ואחד מישראל, לכל הדורות ולכל הזמנים, הכל הוא מתאים ככוון העליון מיד ד' נותן ארץ חמדתו לעם קדשו" [הראי"ה קוק, 'עולת ראי'ה' ח"א עמ' רג, ד"ה לאמר].

אורות הצדיק

הצדיקים מתייגעים ביגיעה רוחנית, כשהאמונה בעצמם מתמעטת בהם, ואז הם סוברים שהם דומים לכל המון בני אדם, ואפילו אם ידמו את עצמם להיות מתיקנים ומלומדים שבהם, גם אז לא ינצלו משפלות פנימית. רק הם חייבים לדעת, שתכונת נשמתם היא לגמרי תכונה אחרת עליונה, שהתשוקה של אור הקודש ושל הדבקות האלהית היא נתבעת מהם בכל רגע, והם צריכים להשפיע תמיד על כל הנשמות, הנאחזים ביניקה מנשמתם הגדולה והמקפת. בכלל צדיקים כאלה נכללים כל אלה שהתשוקה הפנימית לרזי תורה ולהגיון חכמת קודש בכללות דבקה בהם

בטבעם. ואף על פי שלפעמים הם מתמעטים מאורם, ולפעמים נופלים בכמה ענינים פחותים, על זה נאמר כי שבע יפול צדיק וקם. ואחרי כל מה שעובר עליו לא יסלק אמונתו מעצמות קדושת נשמתו, ובפה מלא יאמר, ודעו כי הפלה ד' חסיד לו, ד' ישמע בקראי אליו. מי שמוכשר ליראת שמים אמתית, לחסידות וקדושה, צריך לדעת, שאי אפשר כלל להיות ככל אדם, אלא הוא מוכרח להתאמץ להחזיק במדתו המיוחדת [הראי"ה קוק, 'שמונה קבצים' קובץ א' פסקאות תקעד, תשה].

אורות המידות

שנואה היא העצבות, מפני שהיא נובעת ממקור היותר מושחת שבדעות וברגשות. הידיעה, שהאדם בהתגלותו בתור בעל רצון, אופיו משתלם כולו בנקודת רצונו דוקא, האושר שלו הוא רצון טוב, כל קווי האושר וההצלחות הרוממות, שלב כל אדם כל כך עורג להם, אינם כי אם תולדות מנקודת חיים מלאים זו, נקודת הרצון הטוב הקדוש והבהיר, ובתוכן זה דומה האדם בחופשו ליוצרו, ליוצר כל, בחפצו המקיף והחופשי מכל מועקה, כשידיעה זו מתבררת, מיד מוצא האדם את עצמו מלא חדווה, מסולק מכל עצבות. הוא מכיר שהוא אינו צריך כי אם לאמץ את רצונו לטוב, וזה מסור בידו בכל עת ורגע, ותיכף כשרצונו מתעלה, הרי הוא מתעלה, וכל הספירות העולמיות התלויות בו מתעלות עמו. ואיך לא יהיה האדם מלא תמיד עוז וחדווה, אם טובת הטובות, עושר העשירות, הצלחת ההצלחות, מסור ונתון בידו, והוא מושל בכל המכמנים הנפלאים האצורים באוצר נחמד ושמן זה. המחשבה שהאושר תלוי במה שהוא חוץ ליכולתו של האדם, ממה שהוא חוץ להויתו וחוץ לרצונו, מחשבת פיגול היא, רשעות וסכלות היא מרופדת. והיא מעוררת את כל התכונות השפלות וכל המידות הרעות שביסוד הרשעה, שכחת ד' וטובו, אורו וישעו, חכמתו חסדו וגבורתו. על כן ישרי לב שמחים תמיד, "שמחו בד' וגילו צדיקים והרנינו כל ישרי לב" [הראי"ה קוק, 'שמונה קבצים' קובץ ב' פסקה נא].

אהבת ישראל

כל מה שהאדם מתעלה יותר בצורתו הרוחנית, מרגיש הוא יותר את הערך הגדול של הרבים, הציבור מתחיל להיות חי בתוכיותו, בלבבו ועומק רצונו הוא מרגיש את הצרכים הרבים של הציבור, את גודל הערך של החיים, המפעמים בכללות הציבור, והוא עומד כולו לעיני רוחו כדמות חטיבה אחת, הוא מרגיש את המציאות הממשית של הציבור, ומתמלא אליו אהבה וכבוד אין קץ. ואז הרי הוא מתעלה להיות מנהיג ציבורי אידיאלי, מחשבותיו מתקדשות בקדושת הרבים, ומוסרו מתעלה להיות צדיק לרבים, ואור נשמתו מתחילה להאיר בקדושת אורו של משיח. וכפי מה שהחשק להיטיב מתגבר בו על ענייני החיים המוגבלים ותוכניהם, כן יותר ויותר הולך רוחו ומתעלה, ואופקים רחבים עליונים רוחניים, שאין להם קץ ותכלית להשלמתם, בעולמים עליונים, בגנוי מרומים, באוצרות של מעלה, מתרחבים לפניו ומתגלים לרוחו, ובהם הוא רודה, להשכיל ולהיטיב, להרבות אור, אושר וקודש. והרי הוא עומד בקשר תדיר עם ההמון הגדול של צבא מרום, קדושי עליון, מעריצי קדוש יעקב, מן העולם עד העולם [הראי"ה קוק, 'שמונה קבצים' קובץ ג פסקה קסב].

מכתב ידו של מרן הגרא"ז מלצר זצ"ל, ראש ישיבת 'עץ חיים', ומח"ס 'אבן האזל': "גאון ישראל מוהרא"י הכהן קוק זצ"ל. נוסף לאשר כבר נודע בכל תפוצות ישראל, עוצם גדלו בכל מקצועות התורה, בהלכה ואגדה, מוסר ודעת, לבד זה היה גדול מאוד בקיום מצות 'ולדבקה בו', שלדבקותו בד' ותורתו אין מלים להעריך את ערכו. ראוי לתלמידיו ומוקירי שמו ללמוד ממסירותו בכל לבבו בהבאת ד' וישראל עמו, ותשוקתו העצומה לזכות את כל אשר היה ביכולתו להשפיע עליו, בין דבריו החוצבים להבות אש בדרשותיו ובין בספריו הגדולים. כבר אמרו חז"ל אין עושים נפשות לצדיקים שדבריהם הם זכרונם, ובפרט לגאון ישראל כמותו, וראוי להתחזק ולעשות רצון צדיק, לגמור להוציא לאור את כל ספריו הגדולים, אשר עמל עליהם ביגיעה עצומה" [שיחות הראי"ה' עמ' י"ד, ובקונטרס "אז נדברו יראי ד'" (על קשרי הידידות האמיצים בין הגראי"ה קוק לגרא"ז מלצר) עמ' 31].

"...עתה המתנגדים משתלים להשכיח שם רבנו זצוק"ל, וצדקתו וקדושתו. אולם ודאי סוף סוף תגלה האמת בכל הדרה, ולא רחוק היום שכולם יודו בגדלותו הנפלאה של מרן הרב קוק זצוק"ל, וכן של תלמידיו המובהקים מרן הגה"ק ריי"מ חר"פ זצוק"ל – זכותם הגדולה תעמוד לנו. דבר גדול וקדוש הוא, לפרסם גדולתו וקדושתו של מרן הרב זצוק"ל, וברור לי שזה מקרב את הגאולה, ובודאי אם כולם יודו בו, לרבות בשיטתו הנקיה והטהורה לגלות קדושת ישראל וארצו, שזה ממש ענין הגאולה הקרובה, וכן לגלות גדולתו וקדושתו של מרן הגרי"מ חר"פ זצוק"ל, שהרב זצ"ל מתאר אותו באחת מאגרותיו בתואר 'קדוש ד' מכבוד' [הרה"צ הגרי"מ זוסמאן זצ"ל, מובא בספר 'ליקוטי ראי"ה' לגרמ"צ נדיה זצ"ל, ח"ג עמ' 136].

ותורה יבקשו מפייהו

הראי"ה קוק זיע"א ורבי רפאל לוי זצ"ל

בי"א כסלו תרפ"ה נולד לגה"צ ר' אריה לוי בן יקר אשר ברבות הימים נתפרסם שמו בכל העולם, הלא הוא הגאון הצדיק הרב ר' רפאל לוי זצ"ל. באותו בית אשר דמות הראי"ה קוק זצ"ל ורוחו הייתה חופפת עליו תמיד, באותו בית נולד ר' רפאל ובאותו בית נתחנך מנעוריו, והם שהשאיירו בו זאת לחותמת נצחית בכל הליכותיו והנהגותיו. עד זקנה ושיבה היה מספר בנגעוים מלאים ערגה ובחרדת קודש על אותן שעות רעווא דרעוין אשר זכה להסתופף בצלא דמהימנותא כשאותו רעיא מהימנא – מרן הרב זצ"ל – היה מיסב לסעודה שלישית והיה מספר ברגשי עוז על הקדושה אשר היתה מורגשת בחוש באותו מעמד, אשר מי שלא ראה יעודו קדוש כזה לא ראה מעמד קדוש מימיו.

"להחזיר בליבם רגש הוד יופי"

בישיבה הקדושה 'אש התורה' העוסקת בקירוב רחוקים היה סיפור עם אשה אחת אשר נתקרבה ליהדות אולם בשום אופן לא הסכינה להכיר ולהבין – וממילא עוד להוציא לפועל ולמעשה – ללכת באופן צנוע כראוי לבת ישראל, ולא עזרו שום דרשות ופילוסופיות שזכתה לקבל על זה משום מרצה בעולם, וכך, התקרבה אשה זו ליהדות וכו' פרט מענין הצניעות, שאצלה מוצא חן ללכת באופן הנוגד את גרדי הצניעות ואין מי שיוכל להסביר לה דברים שיתקבלו על ליבה שתבין בעצמה שצריך להיות בצניעות.

ויהי היום בשלהי דקייטא, יצאה המדריכה שלה אתה ועם עוד בנות לאיזה טיול כנהוג בסוף הקיץ, והמדריכה החליטה שבתוך מסלול הטיול תכנס ביחד עם הבנות להתברך מפי ר' רפאל. ואכן כך עשתה, וכשכל הבנות יצאו מאתו נשארה אותה בת ישראל בפנים ואותה בקשה בפיה: "בבקשה מכבוד הרב שייסביר לי למה צריך ללכת בבגדים צנועים".

ותהי תשובת הרב מילים ספורות ופשוטות: "אין לך יפה מן הצניעות". והיא התחילה להתוכח ע"ז ולהתפלסף וכו' ושוב היא מקבלת אותה תשובה: "אין לך יפה מן הצניעות". וכך חזרו הדברים כמה פעמים ובכל פעם קיבלה תשובה זו: "אין לך יפה מן הצניעות". וכך הסתיים לבסוף הוויכוח כשתשובת ר' רפאל חוזרת על עצמה כמה פעמים בלי שום תוספת.

והיא יצאה אל המדריכה שלה, ואמרת לה: "זהו. אני כבר מבינה למה צריך ללבוש בגדים צנועים. הכל הובהר לי".

והמדריכה נשארה פעורת פה בלי לקלוט מה קרה ברגע אחד, ואיך ושאלה אותה: "איך הוא הצליח להשפיע עליך ללכת צנוע כשהיית כל כך נחושה בדעתך שאין זה כי אם שטות?".

וסיפרה לה האשה מכל הדו שיח, ואיך שר' רפאל במילים ספורות ופשוטות באותו צורה שאמרם מכל רגשי לבו אותם הדברים מן הלב חדרו ללב עד שכבר הבינה בכל ליבה את אמיתת עניין הצניעות.

כשנשאל אח"כ ר' רפאל מאין למד דרך ההשפעה הזאת, הייתה תשובתו: "כך קיבלתי מאמורי זצ"ל שקיבל ממרן הראי"ה זצ"ל, אשר כדי להשפיע על רחוקים שיתקרבו לא יעזור דרכי הכפייה או ההתפלספות, כי אם להשתדל להחזיר בליבם רגש הוד יופי של אותו דבר שנתרחקו ממנו, ואז יתעורר ליבם להרגיש ההוד והיופי של הדבר, וממילא כבר יגיעו להבנה והכרה מושלמת, וע"כ לא יעזור בזה פילוסופיא כ"א מילים פשוטות אשר האמת מזהיר מכל תג שבהם. אם נצליח לעורר לבן של רחוקים להרגיש היופי והאמת שבדבר הרי שבאנו על שכרנו, והרחוקים יגיעו ממילא להבנה והכרה ויתקרבו.

"מרן הראי"ה היה מטריח עצמו לכבד כל יהודי"

ר' רפאל היה משתדל ללוות כל שוחר לפתחו עד לדלת ביתו. פעם התבטא באוזני אחד ממקורביו שהוא מרגיש אי נעימות מזה שיהודי כמוהו מטריח עצמו ונותן לו כבוד כזה של לווייה עד פתח ביתו.

פרץ ר' רפאל בכבי והתבטא: "אם איש קדוש ונורא גדול שבגדולים מרן הרב זצ"ל לא נתן לנפשו מנוחה והיה מטריח עצמו לכבד כל יהודי ששיחר על דלת ביתו אשר צבאו על פתחו אלפי רבבות ישראל ובכל זאת היה מטריח עצמו ללוות עד דלת ביתו כל יהודי שבא אליו, כראוי לבן מלך, איך אני הפעוט שבפעוטים ארשה לעצמי שלא ללוות!".

סיפרו בניו שבילדותם כשאביהם ר' רפאל רצה להחזיר בתודעתם גודל ענין הזהירות שלא תשמט הכיפה מעל הראש אף בעת השינה, היה מספר להם בחרדת קודש איך שמרן הרב זצ"ל עוד מימי ילדותו כשעוד היה תינוק המוטל בעריסה לא היה מסוגל לישון אם נשמטה כיפתו מעל ראשו, וברוב קדושתו היה מתעורר בכבי כשנשמטה כיפתו. ואכן ר' רפאל היה עושה כל מיני טעדיקי שלא תפול לו הכיפה באמצע השינה, והיתה לו כיפה מיוחדת אשר לא תוכל להישמט.

וכשנלקח לביה"ח ביום פטירתו, היה לבוש אז בכיפה הרגילה, וסבל מהתקפות לב אחת אחרי השניה, וכמה רגעים לפני פטירתו אשר נגמרו ברום לב שקיפח את חייו, באמצע כל הסבל וההתקפות וכו', כשר' רפאל כבר היה במצב שלא היה מסוגל להוציא שום דיבור מהפה, הבחינה בתו שהוא מרגיש שלא בנוח ומרמו בידו לאיזה משהו. וכשהתאמצה להבין רמזיו הבחינה שנשמטה הכיפה מראשו, וזה מה שציער אותו והרגיש בזה גם במצב קשה כזה, תוך שתי התקפות לב כשהיה במצב של כמעט חוסר הכרה. ומייד כשהחזירה לו את הכיפה על מקומה ראו כל הנמצאים שם איך שנחה דעתו ונעשה רגוע ושליו כמה רגעים, ואז החזיר נשמתו ליוצרו. תנצב"ה ויהי זכרו ברוך ושנוכה בקרוב לתחיית המתים וכו' [מפי נכדו שליט"א].

בסוד שיח

איני יכול להקחיש את רצוני הפנימי, את חשק העצמי של הנשמה, שפמידי הוא מתגלה מתוך מעמקי לבבי, שהוא חפץ נאמן, מלא תרדות. והתרדות הזאת מלאה היא עוצם של קדושה. פי לרבר ד' אני חרד. מורא שמים הוא שיחי ושיגי העצמי הפנימי, בו פל מעיני. התבונה, הסביבה והחיים המעשיים, הם מונחים על דרכי פאבני ממשול, שאינם מניחים לתשוקתי הקדושה, המלאה אור הקדש של יראת ד', המוקללה באהבה תוכית, לצאת אל הגלוי בכל עת, להתאמן בכל המדות כולן. והנני, בכל עת בואי פתבנת פני אדם, פא במבוכה, וההסתרה של תכונת היראה מתגברת היא מאוד, עד שהנני מוצא את עצמי עלוב ונעזב. אמן.

חדש במדף

בעז"ה יצא לאור הספר 'נושא אלומתי' – על ערכה של החקלאות בישראל ע"פ תורת מרן הראי"ה זיע"א. ניתן להשיג בכל חנויות ההפסדים הגדולות.

ניתן לקבל את העלון בדוא"ל. שלחו לנו את כתובתכם, ואנו נשלח לכם את העלון.

בעקבות הביקוש הרב לעלון, הכפלנו את תפוצתו בשבועות האחרונים. כדי להתמיד בכמות זו אנו זקוקים לתרומות. מס' החשבון שלנו להפקדה בבנק הדוא"ל: 20778885.

ניתן להשיג אצלנו את החוברת "אור שלמה" על הערצתם המופלאה של מרן פוסק הדור הגרש"ז אויערבך זצ"ל (ר"י קול תורה), ואביו המקובל האלוקי הגרתייל אויערבך זצ"ל (ר"י המקובלים 'שער השמים') כלפי הגר"ה קוק זיע"א. שלחו לנו את כתובתכם, ואנו נשלח לכם את החוברת.

ארגון 'אור האורות' להפצת תורתו של מרן הראי"ה קוק זיע"א, קם מתוך תחושה כי רבים האנשים שלא זכו לטעום מתורתו העמוקה והמאירה של הראי"ה קוק זיע"א, שכפי הגדרת גדולי דורו היה גאון עצום בתורה ומיוחד בצדקותו (וכפי שניתן לראות במאות המכתבים ששלחו לו כל גדולי ישראל בדורו, ביניהם: האדר"ת, הנצי"ב, ה'חפץ חיים', התורה, הגרי"ז, הגרש"ז אויערבך, ואף אדמו"רים רבים). אנו עדים לצמאון גובר והולך – בקרב ציבור שלומי אמוני ישראל – ללימוד תורתו הגדולה של הראי"ה קוק זיע"א, שהיה גדול המעמיקים בתורת הנסתר בדורו, ואוהב ישראל באמת בכל לב ונפש שלא היה כדוגמתו כלל בדורותינו. ההתנגדות החריפה שהייתה כלפי הראי"ה קוק נבעה אך ורק מחוסר הכרה וידיעה את תורתו, וממילא כל מי שזכה באמת להעמיק בתורת הראי"ה קוק – ולא הסתפק בסקירה שטחית ומרפרפת – מבין כמה הדברים מאירים ועמוקים מאין כמותם. בדומה לרבותינו הקדושים הרמב"ם, הרמח"ל, הבעש"ט ורבינו נחמן מברסלב זיע"א, שאמנם סבלו בימיהם מהתנגדות נוראה, אך כיום הם מקובלים אצל כל עם ישראל, כך אנו מאמינים ובטוחים שבקרב יפתחו הלבבות כולם לאורו הגדול של מרן הראי"ה קוק זיע"א.